

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

תוכן

- א. לפי שאין למדין משיטה אחרונה.....1
- ב. הרחיק את העדים שני שיטין מן הכתב פסול שיטה אחת כשר מאי שנא שני שיטין דלמא מזייף וכתב.....2
- ג. הרחיק את העדים שני שיטין מן הכתב פסול פחות מכאן כשר.....4
- ד. היו ארבעה וחמשה עדים התומין על השטר ונמצא אחד מהן קרוב או פסול לתקיים עדות בשאר.....5
- ה. מלאהו בקרובים כשר.....6
- ו. אויר סוכה פוסל בשלשה.....7
- ז. סכך פסול פוסל בארבעה.....8

דף קסב.

א. לפי שאין למדין משיטה אחרונה

אין למדים ממה¹ שכתוב בשיטה אחרונה של השטר מפני שאין העדים יכולים לצמצם שיהתמו סמוך לכתב, ויש לחוש שמא הניחו כדי שיטה אחת וכתב שם מה שרצה לאחר שכבר התמו העדים, ותיקנו חז"ל שאין למדים משיטה אחרונה כלל². וכבר התבאר לעיל דף קסא: שלכן צריך להחזיר

¹ שו"ע ונו"כ שם א

² כתב הש"ך סק"ב בשם הב"י בשם הנהמ"י דהא דאין למדים משיטה אחרונה היינו דוקא בדבר חדש או דבר הסותר מה שכתוב למעלה, אבל דבר שאינו סותר לגמרי, כגון שכתוב קנו ממני בכל לשון של זכות, ילמד סתום מן המפורש, ואדרבה שיטה אחרונה עיקר,

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

מענינו של שטר בשיטה אחרונה³, ואם לא החזיר אין השטר נפסל⁴, אלא שאין למדים משיטה אחרונה⁵.

היה כתוב בשיטה⁶ אחרונה דבר שהוא לחובת בעל השטר, למדים ממנה. אם כל השטר נכתב⁷ בכתב יד המתחייב, למדים משיטה אחרונה⁸, אבל אם כל השטר נכתב על ידי אחר והחייב חתם למטה, אין למדים משיטה אחרונה⁹.

ב. הרחיק את העדים שני שיטין מן הכתב פסול שיטה אחת כשר מאי שנא שני שיטין דלמא מזייף וכתב

³ וביאר הסמ"ע שלכן תיקנו להחזיר בשיטה אחרונה, דאז אף אם לא ילמדו ממה שכתוב למטה, ילמדוהו ממ"ש למעלה. עוד כתב הסמ"ע דמה שכותבים בסוף השטר וקנינו מפלוני לפלוני כו', גם זה מיקרי חזרת השטר, ואף על פי שעדיין לא נכתב למעלה אלא שאמר הלוה לעדים שיקנו ולא נכתב שכן עשו, עד לבסוף וקנינא מיניה, מ"מ כיון שאין זה דבר חדש לגמרי, וגם שמסתמא עשו כן וע"ד כן התחילו לכתוב השטר, ולכן זה בכלל חזרת השטר, וזה דלא כדעת הש"ך שהבאתי לעיל, וגם בסק"א חולק הש"ך על הסמ"ע.

⁴ שו"ע שם, שאין זה תקנה אלא משום מניעת תקלה, וכיון שאין למדים שוב אין חשש תקלה, וסיים הרמ"א דזה דלא כ"א שהשטר נפסל משום שלא נעשה כתיקון חכמים דפסול גם כשאין סיבה לפוסלו.

⁵ כתב הסמ"ע סק"ב שאם לא הוחזר בשיטה אחרונה, אפילו יש שיטה חלק בין השטר לחתימת העדים, אין למדים משיטה אחרונה, משום שלא חילקו חכמים בתקנתם, והש"ך סק"ג כתב דהיינו דוקא לשיטת התוס' והרא"ש דגזרו הרחיקו אטו לא הרחיקו, אבל מדברי הרמב"ם והסמ"ג והשו"ע לא משמע כן, שכתבו סתמא הא דאין למדים משום שיש לחוש לזיוף, וא"כ כשיש שיטה אויר דליכא חשש זיוף למדים (ונראה דליכא למיחש שהרחיקו ב' שיטות, שהרי אסור להם לחתום בהרחקת ב' שיטות, כמ"ש בפרק ה), וסיים הש"ך שכן נראה עיקר לדינא, ועוד כתב דאפשר דהתוס' והרא"ש לשיטתם דפסלי כל השטר כשלא החזיר, וע"כ צ"ל שכן הוא תקנת חכמים, ולכן לא פלוג, אבל לדעת רוב הפוסקים, וכן דעת השו"ע והרמ"א שאינו אלא עצה טובה, א"כ היכא דליכא למיחש לזיוף למדים, ועי' בט"ז מ"ש בזה, ועי' שער משפט.

⁶ רמ"א שם ומב ה

⁷ שו"ע ונו"כ שם ב

⁸ דכיון שכולו כת"י של הלוה אין חשש שהמלוה זייף והוסיף לאחר שבא לידו, ומשמע דבמקום שהכתב הוא של סופר אחר חיישינן לזיוף, ואף על פי שלא יהא באותו כתב, כיון שהוא קודם חתימת העדים, ואפשר שבמקום שהוא הכותב והוא החותם יכול טפי לצמצם

⁹ שו"ע שם, שגם הלוה עצמו אינו יכול לצמצם בחתימתו, סמ"ע,

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

ידקדקו העדים¹⁰ שלא ירחיקו חתימתם מהכתב של השטר רוחב שני שיטיין¹¹ ואם הרחיקו פסול¹², ואפילו כתוב בסוף השטר שריר וקים, ואפילו ידוע שלא הוסיף ולא זייף בו כלום, כיון שלא נעשה כתיקון חז"ל כיון שיכול להזדייף. ואפילו מילאו השני שיטיין בטיוט של נקודות וקוים שלא יוכלו לכתוב שם פסול. שלא יאמרו שהעדים חתמו על הטיוט, והיינו שמעידים שבפניהם נתמלא בטיוט, ולא יחשדו את בעל השטר שמחק וטייט, ואינם מעידים על עיקר השטר¹³.

מה שאמרו¹⁴ שם הרחיקו ב' שיטיין פסול, אינו אלא לגבות ממשעבדי, אי נמי מבני חורין כשהלוה טוען פרעתי, אבל מ"מ מועיל השטר שלא יוכל לטעון להד"ם¹⁵.

¹⁰ שו"ע ונו"כ מהו

¹¹ כתב בשו"ע שם סעיף ה, ב' שיטיין שאמרו בכתב ידי עדים שהיא גסה, ולא כתב ידי סופר, שכל המזוייף אינו הולך אצל הסופר, וביאר הסמ"ע שסתם עדים אינם כותבים בכתיבה דקה כמו הסופר, ולכן הרייות הוא יותר גדול משל כתב סופר. ואם הושישין שבאמת הלך אל הסופר, א"כ אפילו ברוחב שורה ומחצה יכול לזייף. עוד כתב בשו"ע שם סעיף ט, ב' שיטיין אלו הן ואוירן, כגון ל' בשיטה ראשונה וק' בשיטה שניה, והוסיף הסמ"ע שבאויר שבין שיטה לשיטה (כן נ"ל לפרש כונתו) לא הוצרך לשיעור שבכל כתיבה מניחין אויר בין שיטה לשיטה.

¹² ביאר הסמ"ע שלא נעשה כתיקון חז"ל, משום שיש לחוש שמא יחתוך השטר ויכתוב בשתי השורות הריקות מה שירצה ונמצא חתימת העדים מתחת לשטר המזוייף, אבל כשאין רוחב שתי שורות אין חוששין לזה. ואין לחוש שאף בלא שיהתוך יוסיף באותו שטר מה שירצה ויכתוב לבסוף שריר וקים, ואז למדין משיטה אחרונה, דכיון שנתבאר בסימן מד שבזמנינו כותבים בכל שטר שריר וקים, נמצא שיהיה כתוב כאן ב' פעמים שריר וקים, ואינו כשר בכה"ג א"כ נשאר שורה בין שטר לעדים, והש"ך כתב דבלא"ה יש לחוש שיכתוב בשורה שלפני אחרונה מה שירצה, ואפילו כתוב כבר שריר וקים בסוף השטר, יכול למחוק ולקיים המחק. ובגהל יצחק הביא מדברי השו"ע באהע"ז סימן קל שבהרחיק ב' שיטיין ובעדי מסירה כשר בגט, והבי"ש שם כתב שבשטרות לא מהני עדי מסירה.

¹³ והש"ך כתב שאפילו מילאו האויר בשריטות דליכא למיחש למחק ג"כ פסול מטעם זה, אלא שציינ לדבריו בסימן מו ס"ק פז דאפשר שאם מילאו בשריטות כשר.

¹⁴ שו"ע ונו"כ שם ז

¹⁵ יאר הסמ"ע דנהי שיש לו דין שטר פסול, מ"מ נראה מדברי העדים שהשטר אמת, והוי כמלוה בעדים שאינו יכול למעון להד"ם, והש"ך ס"ק יד הוסיף שאפילו לדעת הפוסקים בשטר מוקדם שהוא פסול אף נגד טענת להד"ם, שאני הכא שאינו פסול ממש, שהרי יכול להכשירו ע"י שימלא החלל בקרובים

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

אם השטר נגמר¹⁶ באמצע שורה, והניחו אותה ריק, ועוד שורה אחרת, והתחילו העדים לחתום בתחלת שורה שלישית¹⁷, יש פוסלים¹⁸.

וכן אם¹⁹ השטר נגמר בסוף השיטה והרחיקו עוד שיטה שלימה והתחילו לחתום באמצע שיטה שניה, היינו בשיטה שלאחר השיטה הפנויה²⁰. אם יחתמו העדים זה אחר זה באותה חצי שיטה פסול, אבל יכולים לחתום זה אחר זה בחצי השיטה השניה אם עד חתימתן השטר מלא, ואף למדים מכל מה שכתוב לפני חתימתן²¹.

דף קסב:

ג. הרחיק את העדים שני שיטין מן הכתב פסול פחות מכאן

נשר

כבר התבאר במסכת גיטין דף פז: שכשחותמין העדים על הגט צריך שיחתמו למטה משטה התחתונה של גט זה תחת זה, כדי שיהיה עדותן על כל מה שנכתב בגט, ולא ירחיקו חתימתן מן השטה התחתונה, שאם ירחיקו ויניחו אויר בין חתימתן ולשטה התחתונה בכדי שני שיטין הגט פסול²², דחיישינן שמא האשה תמלא את השטין ותכתוב על אותן השטין איזה תנאי

¹⁶ שו"ע ונו"כ שם י בשם יש מי שאומר, שיש לחוש שיכתוב בחצי שיטה הנשארת מה שירצה, ויחזור בשיטה אחרונה מענינו של שטר, ובאופן זה השטר יוכשר, וכתב הסמ"ע סק"כ שאפילו בא השטר לפנינו ולא כתוב שם כלום, מ"מ ראוי לזייף הוא,

¹⁷ והש"ך ס"ק טו הביא בשם הב"ח דלדידן דכתבינן שריר וקים אין לחוש אם סיים באמצע שיטה, והש"ך חולק, דכיון דקיי"ל שאם כתב ב' פעמים שריר וקים בשיטה שלפני שיטה אחרונה כשר, כמ"ש כמה פוסקים, וכ"כ בשו"ע סימן מד סעיף ט, א"כ יש לחוש שיכתוב עוד איזה דבר בחצי שיטה הנשארת ואח"כ יכתוב שריר וקים, ועי' נחלת שבעה סימן ב סעיף ב.

¹⁸ כתב הסמ"ע ס"ק יט דאין נ"מ אם חתמו זה תחת זה או זה בצד זה, כיון שהתחילו לחתום בתחלת שיטה השלישית.

¹⁹ שו"ע שם

²⁰ שיש לחוש שיכתוב בחצי השיטה החלק שלפני חתימתן שפלוני לזה מפלוני מנה, ויחתוך כל השטר העליון ונמצא שהשטר ועדיו בשיטה אחת דכשר, כתב הסמ"ע דהך פסול שכתב המחבר (נראה דקאי אב' בבית דסעיף זה) היינו פסול גמור, אף אם בא לב"ד ולא נכתב כלום במקום הריק, מ"מ מתחלה היה יכול לזייף מבלי שירגישו הזויף, וכ"כ הרמ"א סימן מד סוף סעיף ב ובסמ"ע שם סק"ט.

²¹ רמ"א שם, וכתב הש"ך בסימן מד סק"ט שהשטר כשר, שאין חוששין שמא השאירו עוד שיטה ומחצה ריק ומילאהו אח"כ, דכיון שאילו כך היה השטר פסול, אמרינן דודאי לא חתמו העדים על שטר שהוא פסול, וכ"כ הסמ"ע סימן מה ס"ק כב, ועי' נחלת שבעה סימן ב סעיף ג.

²² דעת הראב"ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

ותוציא גטה ותאמר גטה על תנאי היה, ונמצא הגט מזויף מתוכו²³, ויש אומרים²⁴ דבדיעבד אם הרחיקו העדים ב' שמיין מכשירין על ידי מסירה.

ואם חתם העד האחרון תחלה למטה ואחר כך חתם העד הראשון למעלה ממנו כשר, אף על גב דמתחלה היה השני חתום שני שטיין מן הגט אח"כ נתכשר בחתימת השני למעלה ממנו, מ"מ לכתחלה לא יעשו כן.

ד. היו ארבעה וחמשה עדים חתומין על השטר ונמצא אחד מהן קרוב או פסול תתקיים עדות בשאר

שטר שהיו בו²⁵ יותר משני עדים, ונמצא אחד מהם קרוב לבע"ד או פסול, או שנים מהעדים קרובים זה לזה, אבל נשארו שני עדים כשרים, והעדים אינם לפנינו לשאול אותם אם נתכוונו כולם לחתום לשם עדות²⁶, אם יש שם עדות ברורה שכולם ישבו לחתום ונתכוונו לשם עדות²⁷, הרי השטר בטל²⁸.

²³ אף על גב שהיו שם עידי מסירה ויודעים שלא היה שום תנאי, מכל מקום היישינן שמא לא יחקרו אחרי עידי מסירה או שמא ילכו להם למדינת הים ואתו למסמך על עידי החתימה ויאמרו הגט היה על תנאי ולא נתקיים התנאי, והרי הגט אינו גט שהוא שלא כדוין, שהרי לא היה שום תנאי מעולם, לבוש שם. אף על גב אם כתב על דבר שיכול לזייף כשר ע"פ ע"מ כמ"ש בס"י קב"ד שאני התם דניכר שיכול לזייף או אין סומכין על ע"ח אבל כאן יש לחוש שמא ימלא הריוח ולא יהיה ניכר שום ריעותא. ב"ש שם ב

²⁴ כן הוא דעת הרמב"ם קשה על המחבר למה פסק בחו"מ סימן מ"ה אם הרחיקו ב' שימיין ולא חילק בין אם ע"מ בפנינו לבין אם ליכא ע"מ ויותר קשה על הרמב"ם דס"ל אפילו בנימיין די בע"ח לבד ומ"מ פסק פ"א ה"ג אם יש ע"מ כשר ושם בפ"ז ה' מלוה פוסל ואפשר בשטרות שאני דבעינן שיהא עומד לימים רבים, ואם טעה העד וחתם יוסף בן שמעון ואביו היה שמו ראובן וחזר וחתם יוסף בן ראובן כת' הב"י בשם הרשב"א דפסול החתימה זו יב"ש אינה בעולם א"כ ה"ל כמזויף בתוכו ואין לדמות דין זה למ"ש בח"ה סי' מ"ה אם התמוהו פסולי למילוי כשר כי בגט לא אמרי' למילוי חתמו כמ"ש בס"י ק"כ בשם תוס' ובמ"ז מדמה דין דכאן לדין דשם ואנ"ל. ב"ש שם ג ועיין תורת גיטין.

²⁵ שו"ע ונו"כ שם יב ונא ד

²⁶ כתב הסמ"ע ס"ק כט בשם הב"י שמדייק מלשון זה שאם העדים לפנינו צריך לשאול אותם, ואם אומרים שכולם ישבו לחתום, נאמנים לפסול את השטר, אף על פי שכתב ידם ממקום אחר, ולא השיבי חוזר ומגיד, ואם אומרים שלא ישבו כולם לחתום, ועדים אחרים מעידים שישבו כולם לחתום, אוקי תרי להדי תרי ואוקי ממונא בחזקת מאריה, ומשמע שאם אין עדים מכחישים, נאמנים גם להכשיר השטר, ועי' שער משפמ.

²⁷ כתב הש"ך ס"ק כב שלפי מ"ש בשו"ע סימן לו סעיף ב שנחלקו הפוסקים באם העד הכשר אינו מכיר בפסולו של הפסול, שלדיעה ראשונה אין עדות הכשר בטלה, צריך לומר דמיירי כאן שידע הכשר בפסולו של הפסול.

²⁸ כדוין עדים שנמצא אחד מהם קרוב או פסול, שאפילו הם מאה כל העדות בטלה, כמבואר בסימן לו סעיף א ולכאורה נראה דהא דהשטר נפסל משום קרוב או פסול אינו אלא כשהתם בצווי המתחייב, אבל אם התם שלא מדעת, אין חתימתו פוסלת, שהרי אינו עושה דין שטר בלי דעת המתחייב, ולפי"ז אפשר במ"ש להלן שהחתימו פסולים לשם כבוד, אינו קרוי מדעת המתחייב, ולא מצאתי, וצ"ע. פתחי חושן חלק י פרק ח הערה מז ובסימן כב סעיף א מבואר שאם קיבל עליו הבע"ד לדון עפ"י עד קרוב או פסול מועיל, ומשמע שאף

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

ואם אין עדות ברורה, אין השטר בטל, משום שאפשר שלא חתם הפסול אלא לשם כבוד²⁹, אף על פי שהעד הפסול חתם הראשון³⁰, ויש אומרים³¹ שאם התומים בזה אחר זה השטר בטל, ויש אומרים³² שאין להכשיר שום שטר אא"כ שני העדים האחרונים הם כשרים, ועכ"פ לכתחלה לא יחתום שום קרוב או פסול על השטר.

ה. מלאהו בקרובים נשר

בשטרות כן, ובפ"ת ש סימן לג סק"ג כתב בשם שו"ת חת"ם חו"מ סימן מ בדין שטר צוואה שכתב הווי עלי עדים כשרים ונאמנים וכו' וסיים שכל המערער על השטר דבריו בטלים, ואחר השטר חתם עצמו ואח"כ חתמו שני עדים פסולים, האחד מחמת קורבה והשני מחמת נגיעה, והעלה דלא מיקרי קיבל עליו קאו"פ, ואפשר דהווי גם תרתי לריעותא, ובלא"ה כתב שבשטר צוואה לא מהני קבלת המצווה, שהרי בא להוציא מהיורשים, וצריכים קבלת היורשים בעדים קאו"פ, ועי' שער משפט מ"ש בזה, ועי' ערך ש"י.

²⁹ עי' סמ"ע וש"ך שם שיש פוסלים בזה

³⁰ כתב בנה"מ סק"ד שאם חתמו הפסולים תחלה ואח"כ באו הכשרים וחתמו עצמם אצל הפסולים, ה"ז כנתכוונו כולם לחתום, שהרי הכשרים צירפו עצמם מדעת להפסולים, והרי הפסולים שחתמו תחלה ודאי נתכוונו לשם עדות, ועי' בדבריו בסק"ג שאם חתמו הכשרים תחלה ואח"כ חתמו הפסולים, אינם יכולים לפסול הכשרים, אא"כ ישבו תחלה לחתום יחד.

³¹ סמ"ע שם סק"ל בשם הג"י, שבאופן זה אמרינן דודאי לשם עדות חתמו, וצ"ע דהא אפשר שלבסוף החתימו אדם גדול לשם כבוד.

³² רמ"א שם, וביאר הסמ"ע ס"ק לג שאז יש לומר שהרחיקו חתימתם בכוונה כדי להחתים שם אדם חשוב, והמלוה מילא המקום החלק בקרובים או פסולים, והביא מדברי המור שסיים לפיכך שטר שעדין מרובים אין מקיימין אותו אלא מעדין של מטה (וכתב עוד הסמ"ע בשם הג"י שבאופן זה אפילו חתמו האחרונים הכשרים זה אחר זה השטר כשר). ובסק"ל לב כתב הסמ"ע בשם הב"י שיש הרבה דיעות שאם העדים הראשונים ועדים האחרונים כשרים והעדים שבאמצע פסולים, אם אין אנו יודעים באיזה סדר נחתם השטר פסול, ואם נודע לנו שחתמו כסדר חתימתן בשטר, השטר כשר, כיון שהעדים הראשונים ג"כ כשרים, ואם כל העדים הראשונים פסולים, השטר כשר מסתמא, משום דאמרינן שחתמו למלוי לאחר שחתמו הכשרים, אבל אם נודע לנו שחתמו על הסדר פסול. והש"ך ס"ק כג במ"ש המחבר לעיל שהשטר כשר אף על פי שהפסול חתם ראשון, כתב שזה דעת הרמב"ם ועוד ראשונים, אבל בה"ג כתב דדוקא כשחתם הפסול תחלה, דכבוד בעלמא הוא, אבל אם חתם באמצע או בסוף פסול, והביא בשם הרמב"ן שחלק על הבה"ג, וסובר דבין בתחלה בין באמצע ובין בסוף כשר, והש"ך האריך להוכיח דהלכה כבה"ג ודלא כהרמב"ן ודוקא כשהפסול חתם ראשון כשר, והביא כמה פוסקים שסוברים כן, וכתב עוד הש"ך דגם פסולים באמצע פסול, ועי' קצה"ח סק"ג ובנה"מ סק"ג. וכתב הנה"מ שם בדין אמצעים פסולים, שאפילו לדעת הפוסלים היינו דוקא כשידוע שחתמו על הסדר, דודאי לשם עדות חתמו, אבל שטר הבא לפנינו וחתומים בו פסולים באמצע, נראה דכשר, דהא יתכן שהכשרים החתומים למטה השאירו ריוח הרבה למעלה וחתמו שם כשרים ופסולים למלוי.

ומ"ש כמה פוסקים והמור שאין מקיימים השטר אלא מעדים שלמטה, כתב הש"ך שהעיקר כדעת הרמב"ן והריב"ש שכל שלא נודע שיש עדים פסולים מקיימים עפ"י שני עדים בין מלמעלה ובין מלמטה, ועי' בט"ז ובהגהות החכ"צ ובקצה"ח סק"ד.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

כבר התבאר במסכת דיטין דף פז: שאם היו העדים³³ מרוחקים מן הכתב יתר על שני שיטין, ובאו שני עדים קרובים או פסולין ומלאו אותו הריזח, אף על פי שאם לא מלאוהו היינו פוסלים אותו השטר, כשחתמוהו אלו הפסולים הוכשר השטר, שהרי עכשיו אינו יכול להזדייף.

במה דברים אמורים כשמלאוהו קודם שנראה השטר בבי"ד אף על פי שעשאו המלוה שלא מדעת הלוה, אבל אם נראה השטר בבי"ד קודם שמלאוהו בקרובים או פסולים שוב אין לו תקנה³⁴, שהואיל ונפסל בבי"ד שוב אינו חוזר להכשירו³⁵.

ויש אומרים אפילו קודם שנראה בבי"ד לא הוכשר במילוי קרובים או פסולין אלא כשמלאוהו מדעת הלוה, אבל אם המלוה מלאהו מדעת עצמו אינו מוכשר בכך, שמכיון שפסלי רבנן שטר זה בהרחקת שני שיטין, נמצא שהלוה שטר פסול נתן לו, וכי משוי ליה מלוה שטר כשר בלא דעת הלוה לא נשתעבד הלוה באותו שטר.

ו. אויר סוכה פוסל בשלשה

כבר התבאר במסכת סוכה דף יז. שסוכה שיש בגנה אויר – אזור ללא סכך הרי אזור זה אינו סוכה ואין ישנים תחתיו³⁶, אולם זה אינו אלא אם יש בו יותר משלושה טפחים. אך אם יש בו פחות משיעור שלושה טפחים הרי אנו אומרים "לבוד", ואזור זה נחשב כסתום והרי הוא חלק מהסוכה וישנים תחתיו.

לפיכך בסוכה בת שלוש דפנות – מזרח מערב דרום. אם יש אויר – שטח ללא סכך, שלושה טפחים רוחב לאורך הסוכה ממזרח למערב, הרי כל שטח הסוכה שמהאויר והלאה לכיוון צפון פסול מכיון שאין לו אלא שתי דפנות, שהאויר חוצץ בין דופן דרום ליתר הסוכה.

³³ שו"ע ונו"כ הו"מ מה יד

³⁴ דאלמוהו רבנן תקנתיהו ואמרו, כל שטר שנראה בבי"ד דלא נעשה כתיקון חכמים הרי הוא כחספא בעלמא. סמ"ע שם לה

³⁵ ואני מסופק אי העדים יכולים לכתוב לו שטר אחר, אי נימא דעדים לא עשו שליחותן דהרי הניחו חלק שלא כדת ויפסול השטר, ואם כן יכולים לחזור ולעשות, או נימא דהוא המלוה הפסיד אנפשיה דהרי יכול למלאות בקרובים וכדומה, ואם כן הוי כעשו שליחותן, וצ"ע. אורים לו

³⁶ הא דחמיר אויר מסכך פסול בסוכה קמנה לענין ישנים תחתיו וכן לענין סוכה גדולה פוסל אויר בג"ט וסכך פסול בארבעה טפחים כתב הט"ז הטעם שבאויר נראה לעין טפי ההפסק בסכך ממה שנראה בסכך פסול. מ"ב שם ס"ק י בשם הט"ז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

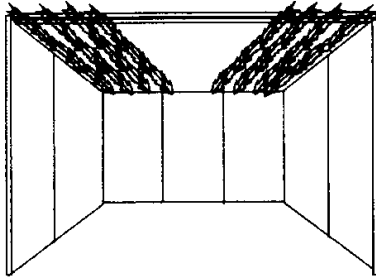

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

ומהאזיר דרומה אם נותר שיעור שבעה טפחים, הרי זה כשר, ואם לאו פסול³⁷.

וכן אם האזיר נמשך מדרום לצפון הסוכה פסולה שהרי אין לכל צד שמשני צדי האזיר אלא שתי דפנות כיון שהאזיר חוצץ.

אולם אם הוא פחות משלושה טפחים כל הסוכה כשרה.

וכן סוכה בת שבעה טפחים שיש לה סכך ארבע ומשהו הרי הסוכה כשרה, על אף שאין על יתר השלושה טפחים פחות משהו סכך כלל, בין אם מרוכז במקום אחד ובין אם מפוזר בכמה מקומות³⁸. כל שחמתה מרובה מצילתה.

ז. סכך פסול פוסל בארבעה

עוד התבאר שם שהלכה למשה מסיני שהסכך הצריך להסוכה אינו צריך להיות רוב מן הכשר לסיכוך, אלא חצי הסכך בלבד, שהמסכך בסכך פסול ובסכך כשר³⁹ ואינן מעורבין זה עם זה, אלא כל אחד ואחד מונח על הסוכה בפני עצמו זה בצד זה, אינו צריך שיהיה בסכך הכשר רוב כנגד הפסול, אלא אפילו אם הן מחצה על מחצה ג"כ הסוכה כשרה.

אך זאת בתנאי שלא יהיה מהסכך הפסול ארבעה טפחים על ארבעה טפחים במקום אחד בסוכה גדולה, או שלשה טפחים בסוכה קטנה, שאין בה כי אם תשע וחצי על תשע וחצי טפחים⁴⁰.

³⁷ ואינו דומה למבואר להלן שרק בדי אמות פסול דהתם בסכך פסול אמרי' דופן עקומה משא"כ באזיר. מ"ב שם ס"ק טו

³⁸ דהא אין סוכה שאין בה נקבים. רמ"א שם בשם הר"ן

³⁹ שולחן ערוך הרב אורח חיים סימן תרלא סעיף י

⁴⁰ בשו"ע שם ובשו"ע הרב שם כתבו שבעה טפחים על שבעה טפחים, וכתב במ"ב שם ס"ק ה "אינו מדוקדק דאפילו הסוכה מחוקת ט' ומחצה ויש בה סכך פסול ג"מ פוסלת כל הסוכה כיון דכי שקלת ליה לפסול ליכא הכשר סוכה".

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

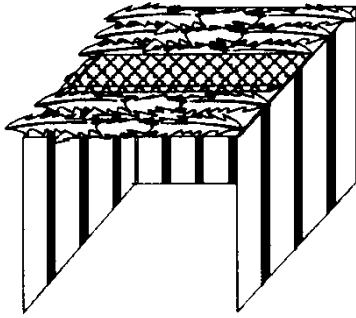

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

אך אם יש בה ארבע טפחים על ארבעה טפחים⁴¹ במקום אחד על אף שסוכה זו כשרה, אין יושבים תחת אזור זה. ובסוכה קמנה בת תשע וחצי אם יש שלשה במקום אחד אין יושבים תחתיו.

ציור

בסוכה בת שלוש דפנות – מזרח מערב דרום. אם יש סכך פסול ארבעה טפחים רוחב לאורך הסוכה ממזרח למערב הרי כל שטח הסוכה שמהסכך הפסול והלאה לכיוון צפון פסול מכיון שנראה שאין לו אלא שתי דפנות, שהסכך הפסול חוצץ בין דופן דרום ליתר הסוכה⁴².

אולם אם מהסכך הפסול דרומה נותר שיעור פחות מארבע אמות כולל הסכך הפסול, הרי גם השטח לכיוון צפון כשר אם יש בו שיעור שבעה טפחים רוחב, שהרי אמורים אנו דופן עקומה⁴³, ואין ישנים תחת הסכך הפסול, אך יכול לשבת משני צדיו לצפון או לדרום, תחת הסכך הכשר⁴⁴.

ואם יש יותר מארבע אמות רק השטח שמדרום לסכך הפסול, כשר, כל שנותר בו שיעור שבעה טפחים.

ואם הסכך הפסול הולך מדרום לצפון ויש יותר מארבע אמות מהסכך לדופן, הרי כל הסוכה פסולה כיון שאין בשום צד ממנה שלושה דפנות.

אך אם הסכך הפסול פחות מארבעה טפחים הרי כל הסוכה כשרה, בין לצד דרום ובין לצד צפון ומותר⁴⁵ לישון תחתיו, וי"א⁴⁶ שמותר לישון תחתיו רק אם הוא פחות משלושה טפחים, ויש להחמיר כדעה זו לכתחילה⁴⁷.

⁴¹ ואם אינו בריבוע אלא שטח אין לו דין סכך פסול. אךא יש להחמיר לא לשבת תחתיו אם יש ברחבו ג' טפחים כדעת הראב"ד והר"ן.

⁴² ושיעור ד' טפחים הוא מקום חשוב להפליג ולחזוץ בין הדפנות עד שאין הדפנות מועילות זו לזו ונראות כשתי סוכות ולכל אחת רק שתי דפנות. מ"ב שם ס"ק ב

⁴³ מ"ב שם ס"ק טו

⁴⁴ שער הציון שם יד. ובשעה"צ סי' תרל"ג סקכ"ג דאפילו אם באותו זמן יושב אחד בחלק החיצון ואחד בחלק הפנימי אין לאסור משום תרתי דסתרי, דחשבינן על כל אחד בנפרד, אבל אדם אחד אם ישב פעם אחת בצד זה והחשיב החלק השני לדופן עקומה, אין לו לישב פעם אחרת בצד האחר וצ"ע עכתו"ד השעה"צ שם

⁴⁵ דעת המחבר שם

⁴⁶ דעת הראב"ד והר"ן

⁴⁷ מ"ב שם ס"ק ג מהחיי"א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

ואם הסוכה קטנה מתשעה וחצי טפחים הסוכה פסולה אלא אם הסכך הפסול הנו פחות משלושה טפחים, ואם הוא פחות משלושה טפחים ישנים תחתיו, ומצטרף להשלים את שיעור הסוכה.

ולפיכך סוכה שיש עליה סכך כשר ארבעה ומשהו טפחים, ושלוש פחות משהו טפחים סכך פסול, הרי היא כשרה וישנים בכולה⁴⁸.

---

⁴⁸ דכיון שהוא דבר מועט חשיב כמאן דליתא מ"ב שם ס"ק ט. ולא פירש מטעם לבוד, דכהאי גוונא בממשות מפסיק לא שייך לבוד, דדוקא באויר שייך לבוד. שער הציון שם ס"ק יב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

